

Skutki globalizacji

- Wprowadzenie
- Przeczytaj
- Grafika interaktywna
- Sprawdź się
- Dla nauczyciela

Źródło: autor – geralt, CC 0, dostępny w internecie: <https://pixabay.com/pl/illustrations/sieci-ludzi-ludzko%C5%9Bci-grupy-4153291/>.

Początki globalizacji sięgają lat pięćdziesiątych XX wieku. Obecnie mówi się o zanikaniu granic, swobodniejszym przepływie osób, kapitału, idei powiązanych właśnie z globalizacją. Szybki rozwój środków komunikacji powoduje, że zmniejszają się dystanse między miejscami położonymi nawet o kilkanaście tysięcy kilometrów od siebie. Świat staje się „globalną wioską”, dzięki możliwości swobodnego przemieszczania się i zdobywania informacji w krótkim czasie z odległych miejsc na Ziemi.

Globalizacja (choć jeszcze w innej formie i nie pod taką nazwą) była obecna od wieków. Jej początków upatruje się w ekspansji religijnej chrześcijaństwa i islamu, duże przyspieszenie nastąpiło w czasie wielkich odkryć geograficznych w XV i XVI wieku. Rewolucja przemysłowa, rozwój technologii doprowadziły do współczesnych rozwiązań komunikacyjnych. Obecnie obserwuje się rozwój powiązany z procesami swobodnego przepływu ludzi i kapitału na świecie oraz powszechną integracją państw świata.

Twoje cele

- Wskażesz przejawy globalizacji w różnych dziedzinach.
- Poznasz pozytywne i negatywne skutki globalizacji: społeczne, gospodarcze, ekonomiczne i ekologiczne.
- Wyjaśnisz znaczenie globalizacji dla rozwoju gospodarki i życia ludzi na świecie.

Przeczytaj

Globalizacją nazywa się procesy integracji społeczno-gospodarczej na świecie. Przejawiają się one w upodabnianiu stylów życia, modeli konsumpcji, w nieograniczonym dostępie do informacji, swobodnym przepływie kapitału, towarów, usług i przemieszczaniu się ludzi. Procesy te są efektem rozwoju nowych technologii – usług telekomunikacyjnych, dzięki którym możliwy jest szybki przepływ wiedzy, innowacji, kapitału, usług niemal z wszystkich miejsc na świecie. Globalizacja prowadzi do ujednolicania różnych regionów świata, np. narodów, państw. Coraz częściej to określenie jest odnoszone także do zjawisk zachodzących na płaszczyźnie politycznej (np. integracji państw) lub do przejawów masowej kultury. Miernikiem globalizacji jest tzw. wskaźnik globalizacji.

Globalizację można rozpatrywać na różnych płaszczyznach: społecznej (społeczno-kulturowej), gospodarczej (gospodarczo-technologicznej), ekonomicznej i ekologicznej.

W płaszczyźnie politycznej przejawy globalizacji dotyczą głównie procesów integracyjnych, wspólnego działania o charakterze globalnym np. przeciwdziałania terroryzmowi czy działania Interpolu.

Płaszczyzna globalizacji	Przykłady przejawów globalizacji	Pozytywne skutki globalizacji	Negatywne skutki globalizacji
Społeczno-kulturowa	<ul style="list-style-type: none"> – Jednolity styl kultury masowej – filmy, muzyka; – Międzynarodowe środowiska pracy; – Swobodny przepływ osób;	<ul style="list-style-type: none"> – tworzenie się międzynarodowego rynku pracy; – swobodny przepływ ludzi i informacji;	<ul style="list-style-type: none"> – zacieranie się różnorodności kulturowej świata; – zanikanie tradycji i zwyczajów lokalnych;

<p>Płaszczyzna globalizacji</p>	<p>– Podobny sposób spędzania wolnego czasu, zwiedzanie tych samych miejsc; Przykłady przejawów globalizacji</p>	<p>Pozytywne skutki globalizacji</p>	<p>– ekspansja amerykańskiej kultury popularnej; Negatywne skutki globalizacji</p>
		<ul style="list-style-type: none"> – zmniejszenie bezrobocia – wzrost liczby miejsc pracy w krajach słabo rozwiniętych; – wzrost tolerancyjności dla odmiennych kultur, obyczajów i poglądów; – zmniejszenie dystansu między narodami; – zwiększenie komunikacji międzykulturowej; – zwiększenie motywacji do nauki języków obcych; – łatwość podróżowania; – podniesienie poziomu życia ludności; 	<ul style="list-style-type: none"> – ten sam styl konsumpcji („mcdonaldyzacja”); – zanik produktów regionalnych; – ujednolicanie się wzorca piękna, – prymat konsumenta, inwestora nad pracownikiem i obywatelem;

Gospodarczo-technologiczna Płaszczyzna globalizacji	– Wzrost znaczenia korporacji międzynarodowych; Przykłady przejawów globalizacji	– swobodny przepływ kapitału, towarów i usług; Pozytywne skutki globalizacji	Negatywne skutki globalizacji
	<ul style="list-style-type: none"> – Swobodny przepływ kapitału, towarów i usług; – Swobodny przepływ informacji, upowszechnienie nowoczesnych form telekomunikacji; 	<ul style="list-style-type: none"> – większa dostępność produktów; – łatwiejszy i szybszy dostęp do wiedzy i informacji; – transfer nowoczesnych technologii z krajów wysoko rozwiniętych do krajów rozwijających się; – rozwój krajów, w których powstają filie światowych koncernów; – rozbudowa infrastruktury w miejscach lokalizacji zakładów produkcyjnych koncernów; 	<ul style="list-style-type: none"> – zmonopolizowanie rynków przez międzynarodowe koncerny; – zastępowanie lokalnych marek i produktów towarami oraz markami globalnymi; – niewielka konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw w stosunku do wielkich koncernów; – transfer technologii niespełniających wymagań technicznych z krajów wysoko rozwiniętych do rozwijających się; – łatwe rozprzestrzenianie

Płaszczyzna globalizacji	Przykłady przejawów globalizacji	– kooperacja różnych firm; Pozytywne skutki globalizacji	Negatywne skutki globalizacji
			się kryzysów gospodarczych w różne regiony świata;
			– pogłębianie się dysproporcji gospodarczych między państwami bogatymi i biednymi;

Ekonomiczna	<ul style="list-style-type: none"> – Powiązania inwestycyjne między państwami – Tworzenie ogólnoświatowego systemu ekonomicznego; – Dopływ kapitału zagranicznego; – Pobudzanie eksportu; 	<ul style="list-style-type: none"> – wzrost PKB w krajach, w których powstają filie światowych koncernów; – możliwość dokonywania inwestycji przez korporacje międzynarodowe w krajach na całym świecie; – wzrost przepływów bezpośrednich inwestycji zagranicznych; 	<ul style="list-style-type: none"> – sztuczne utrzymywanie wysokiego poziomu cen produktów (wypływające ze zmonopolizowania rynków przez międzynarodowe koncerny); – obniżanie kosztów wytwarzania i sprzedaży, korzystne dla największych firm; – likwidacja mniejszych firm,
-------------	---	---	---

Płaszczyzna globalizacji	Przykłady przejawów globalizacji	- upowszechnianie transakcji Pozytywne skutki globalizacji bezzgotówkowych;	Negatywne skutki globalizacji
		<ul style="list-style-type: none"> - powiększenie rynków zbytu; - rozszerzenie rynkowej oferty produktów; 	<p>nie wytrzymujących konkurencji;</p> <ul style="list-style-type: none"> - obciążanie budżetu państwa z powodu preferencyjnego traktowania zagranicznych firm; - uzależnianie sfery gospodarczej i politycznej od kapitału ponadnarodowego;

Płaszczyzna globalizacji	Przykłady przejawów globalizacji	Pozytywne skutki globalizacji	Negatywne skutki globalizacji
Ekologiczna	<ul style="list-style-type: none"> - Międzynarodowe działania na rzecz ochrony środowiska; - Globalne zagrożenia atmosfery; - Inne globalne problemy środowiskowe np. pustosynnienie, wyczerpywanie się zasobów naturalnych; 	<ul style="list-style-type: none"> - wspólne działania na rzecz ochrony środowiska, w tym poprawę stanu atmosfery (np. konwencje klimatyczne); - powstawanie międzynarodowych organizacji działających na rzecz ochrony środowiska; 	<ul style="list-style-type: none"> - zanieczyszczenie środowiska związane z lokalizowaniem zakładów generujących trujące odpady (np. w przemyśle odzieżowym, chemicznym); - przejmowanie podstawowych zasobów np. wody pitnej przez duże zakłady produkcyjne (przez to możliwe pogorszenie warunków środowiskowych życia mieszkańców);

Płaszczyzna globalizacji	Przykłady przejawów globalizacji	Pozytywne skutki globalizacji	Negatywne skutki globalizacji
Polityczna	<ul style="list-style-type: none"> - Porozumienia o ruchu bezwizowym; - Procesy integracyjne; - Działania Interpolu; - Zmiany w systemach rządzenia i regulacjach prawnych; 	<ul style="list-style-type: none"> - walka z korupcją, rozwój demokracji; - współpraca w ramach różnych organizacji międzynarodowych; - dążenie do integracji regionalnej; 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie się roli rządów na rzecz ponadnarodowych organizacji; - zniesienie barier chroniących lokalnych przedsiębiorców przed konkurencją ze strony wielkich korporacji; - prymat zobowiązań i interesów międzynarodowych przed zobowiązaniami wobec społeczeństwa; - globalizacja problemów, zagrożeń i patologii społecznych;

Entuzjaści globalizacji podkreślają, że stała się ona główną siłą napędzającą przemiany społeczne, polityczne i ekonomiczne, które kształtują nowy porządek świata.

Globalizacja spowodowała też zasadnicze zwiększenie tempa zachodzących przemian na świecie.

Paradoksalnie to zjawisko może wywołać różne, przeciwstawne sobie konsekwencje, które w dodatku nawzajem się napędzają i wzmacniają. Efektem procesów globalizacji jest bowiem np.:

- integracja i dezintegracja,
- osłabienie i wzmocnienie poczucia własnej odrębności i tożsamości lokalnej,
- wzrost biedy i wzrost bogactwa,
- koncentracja władzy jak również jej rozproszenie,
- relatywizm, otwartość, jak i nasilenie fundamentalizmów, fanatyzmów,
- rozpowszechnienie demokracji i osłabienie jej mechanizmów,
- uniwersalizacja, a nawet powierzchowna unifikacja i dywersyfikacja kulturowo-cywilizacyjna.

Polecenie 1

Przemysł efekty globalizacji, które mogą być przeciwstawne – w zależności od rozwoju sytuacji i spojrzenia z różnych stron, pewne skutki mogą być jednocześnie pozytywne i negatywne.

Słownik

globalizacja

ogół procesów zachodzących w światowej ekonomii, polityce, życiu społecznym i kulturze, prowadzących do ujednoczenia świata (narodów, państw); gospodarka każdego państwa staje się coraz bardziej zależna od gospodarki światowej

glokalizacja

proces polegający na dostosowywaniu globalnych trendów, produktów i usług do lokalnych uwarunkowań społecznych, kulturowych, religijnych itd.; glokalizacja

oznacza dla spółek międzynarodowych konieczność działania na rynku globalnym z jednoczesnym uwzględnieniem potrzeb rynku lokalnego

Milenijne Cele Rozwoju

(ang. *Millennium Development Goals*, MDG) zostały przyjęte w Deklaracji Milenijnej przez przywódców 189 państw na szczycie Organizacji Narodów Zjednoczonych w 2000 roku; Osiem Milenijnych Celów stanowi zobowiązanie społeczności międzynarodowej do redukcji ubóstwa i głodu, zapewnienia równego statusu kobiet i mężczyzn, poprawy stanu zdrowia, poprawy stanu edukacji, walki z AIDS, ochrony środowiska naturalnego a także zbudowania globalnego partnerstwa między narodami na rzecz rozwoju

wskaźnik globalizacji, indeks globalizacji

miernik oceniający poziom integracji globalnej, opiera się na analizie 12 parametrów, m.in. przepływy handlowe i inwestycyjne, ruch ludności poza granice kraju, liczba międzynarodowych połączeń telefonicznych, korzystanie z Internetu i członkostwo w organizacjach międzynarodowych

Grafika interaktywna

Wpływ globalizacji obserwuje się we wszystkich formach działalności ludzkiej na świecie – proces ten przebiega na kilku płaszczyznach.

Polecenie 1

Przeanalizuj poniższe informacje dotyczące skutków globalizacji w różnych płaszczyznach. Zwróć uwagę na przenikanie się płaszczyzn.

Źródło: Eduexpert Sp. z o.o., licencja – [CC BY-SA 3.0](#).

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Ćwiczenie 4

Przeanalizuj tekst i przedstaw dwie korzyści dla przeciętnego konsumenta w UE, które wynikają ze zwiększenia miejsc pracy w związku z handlem zagranicznym do krajów trzecich.

” Globalizacja to również nowe miejsca pracy. W 2017 r., eksport poza UE wspierał 36 milionów miejsc pracy w UE, czyli 1 na 7. W 2018 r., eksport z Polski do krajów spoza UE wspierał 1,6 miliona polskich miejsc pracy, a kolejne 700 000 Polaków pracowało na stanowiskach mających związek z eksportem z innych krajów UE poza Unię. To oznacza, że 14% miejsc pracy w Polsce było zależnych od eksportów poza UE. Prawie połowa (46%) tych miejsc pracy była w sektorze usług. Większość miejsc pracy związanych z eksportem jest dobrze płatna - o średnio 12% więcej niż miejsca pracy w innych obszarach gospodarki.

Źródło: <https://www.europarl.europa.eu/news/pl/headlines/economy/20190603STO53520/korzysci-z-globalizacji-gospodarczej-dla-ue-najwazniejsze-fakty>

Ćwiczenie 5

Jednym z przejawów globalizacji jest współpraca krajów w ramach różnych organizacji np. WTO. Dzięki WTO następuje liberalizacja oraz wspieranie światowego handlu dobrami i usługami. Poniżej podano kilka największych korporacji na świecie, których działalność można nazwać motorem procesów globalizacji.

Nazwa korporacji	Siedziba
Wal-Mart Stores	USA
Exxon Mobil	USA
Royal Dutch Shell	Holandia/Wielka Brytania
BP	Wielka Brytania
Sinopec-China Petroleum	Chiny
Saudi Aramco	Arabia Saudyjska
Toyota Motor	Japonia

Ćwiczenie 6

Zaznacz poprawne wyrażenia w tekście.

Globalizacja objawia się także tym, że nowe technologie trafiają do coraz szerszej rzeszy odbiorców/bogatych odbiorców w rozwiniętych krajach świata. Niektóre skutki globalizacji można oceniać różnie np. dostępność produktów koncernu Coca-Cola sprawia, że mogą z nich korzystać tylko klienci bogatych krajów świata/nawet klienci z najdalszych zakątków świata – z drugiej strony budzi to obawę o produkty tradycyjne, lokalne, które w tych krajach często mogą wyprzeć z rynku produkty Coca-Coli/mogą zostać wyparte z rynku.

Ćwiczenie 7

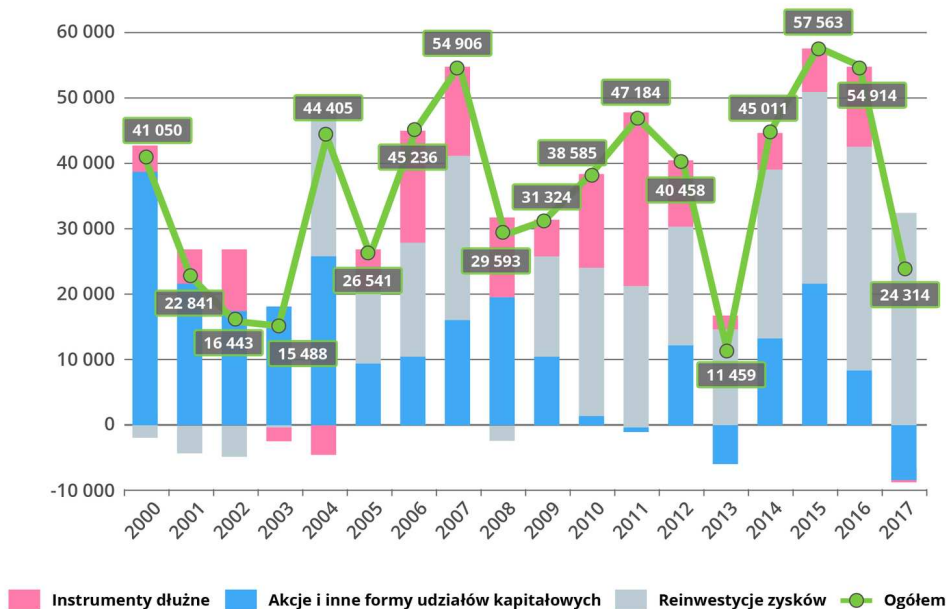

Ćwiczenie 8

Wyjaśnij, dlaczego w 2013 i 2017 roku mieliśmy mniej BIZ (bezpośrednich inwestycji zagranicznych)? Jak można wytłumaczyć obecną spadkową tendencję w napływie inwestycji długoterminowych z zagranicy?

Bezpośrednie Inwestycje Zagraniczne w Polsce w latach 2000-2017

Źródło: Englishsquare.pl Sp z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Dla nauczyciela

Scenariusz lekcji

Imię i nazwisko autora: Anna Ruszczyk

Przedmiot: geografia

Temat zajęć: Pozytywne i negatywne skutki globalizacji.

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum/technikum, zakres podstawowy, klasa II

Podstawa programowa

IX. Uwarunkowania rozwoju gospodarki światowej: rola poszczególnych sektorów gospodarki w rozwoju cywilizacyjnym, procesy globalizacji, współpraca międzynarodowa, gospodarka oparta na wiedzy, społeczeństwo informacyjne.

Uczeń: charakteryzuje przejawy procesów globalizacji w aspekcie gospodarczym, społecznym i politycznym, dyskutuje na temat skutków tego procesu dla Polski i podaje ich przykłady na podstawie własnych obserwacji;

Kształowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- podaje przykłady przejawów globalizacji w różnych dziedzinach
- wskazuje pozytywne i negatywne skutki globalizacji: społeczne, gospodarcze, ekonomiczne i ekologiczne,
- wyjaśnia znaczenie globalizacji dla rozwoju gospodarki i życia ludzi na świecie,
- wyjaśnia powiązania między różnymi płaszczyznami globalizacji.

Strategie nauczania: asocjacyjna, problemowa

Metody nauczania: burza mózgów, grafika interaktywna, JIGSAW (uczenie się we współpracy, samokształcenie), mini wykład, dyskusja

Formy zajęć: praca indywidualna, praca w grupach

Środki dydaktyczne: tablica interaktywna/monitor dotykowy/tablety, e-materiał, arkusze papieru A4, ewentualnie podręcznik

Materiały pomocnicze:

Maśloch P., Centrum Kształcenia Ustawicznego w Toruniu Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika, Toruń - *Globalizacja i jej wpływ na rozwój współczesnej cywilizacji*

<http://www.wos.net.pl/liceum/globalizacja.html>

<http://stosunki-miedzynarodowe.pl/globalizacja/1333-skutki-procesow-globalizacji>

Przebieg lekcji

Faza wprowadzająca

- Nauczyciel prosi uczniów, aby przedstawili skojarzenia ze słowem globalizacja.
- Porządkuje wypowiedzi uczniów, przedstawia definicję globalizacji.
- Podaje temat i cele lekcji.

Faza realizacyjna

- Uczniowie zapoznają się z blokiem tekstowym (Przeczytaj). Z tekstu wyróżniają pięć płaszczyzn globalizacji.
- Nauczyciel dzieli klasę na pięć grup – każda losuje jedną płaszczyznę globalizacji. Korzystając z grafiki interaktywnej uczniowie omawiają w każdej grupie przykłady przejawów globalizacji w swojej płaszczyźnie oraz pozytywne i negatywne jej skutki. Mogą wzbogacić grafikę o swoje przemyślenia czy inne przykłady skutków. Każdy uczeń w grupie staje się ekspertem od danej płaszczyzny globalizacji – wspólnie w grupie wykonują schemat na kartce papieru, a na nim zapisują najważniejsze (według nich) skutki globalizacji: pozytywne i negatywne.
- Następnie uczniowie zmieniają grupy i zapoznają ze skutkami globalizacji w danej płaszczyźnie innych uczniów – mogą wykorzystać swoje notatki (schematy) lub grafikę (ale mają ograniczony czas). Następuje tyle wymian uczniów, aby każdy mógł zapoznać się ze wszystkimi skutkami w pięciu płaszczyznach.
- Nauczyciel sprawdza wiedzę uczniów zadając pytania dotyczące pozytywnych i negatywnych skutków globalizacji. Podsumowuje tę fazę lekcji zwracając uwagę na przenikanie się płaszczyzn globalizacji i na jej znaczenie dla rozwoju gospodarki i życia ludzi.
- Mini wykład nauczyciela o Milenijnych Celach Rozwoju i powiązanie ich z globalizacją (Głównymi barierami skutecznej realizacji Milenijnych Celów Rozwoju okazały się: (1) brak dostatecznej woli politycznej do współpracy międzynarodowej, (2) brak globalnej

polityki ludnościowej i emigracyjnej, (3) brak globalnych programów ochrony środowiska przyrodniczego, (4) nadmierne wydatki militarne i konflikty wojenne, (5) podsycane konflikty polityczne, kulturowe i religijne, (6) niedostateczny poziom tolerancji, (7) brak dostatecznych zasobów ekonomicznych i środków finansowych.).

- Dyskusja – czy i w jaki sposób globalizacja może wpłynąć na realizację Milenijnych Celów Rozwoju.

Faza podsumowująca

- Nauczyciel podsumowuje etapy lekcji, zestawiając je z założonymi celami i wprowadza do fazy ćwiczeń na podstawie poznanego materiału. Uczniowie wykonują wybrane ćwiczenia z e-materiału. Nauczyciel wyjaśnia ewentualne trudności.

Praca domowa

- Uczniowie wykonują pozostałe ćwiczenia z e-materiału.
- Przedstaw kilka przykładów przejawów globalizacji (np. trzy), które możesz zaobserwować w swoim miejscu zamieszkania. Dla każdego przykładu podaj pozytywne i negatywne skutki, jakie niesie globalizacja dla mieszkańców.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania danego multimedium:

- grafika może zostać wykorzystana na lekcji powtórzeniowej z zakresu podstawowego z działu IX.: *Uwarunkowania rozwoju gospodarki światowej* oraz jako przypomnienie wiadomości przy omawianiu w zakresie rozszerzonym tematu z treści: IX 3) (uczeń: wykazuje wpływ procesu globalizacji i rozwoju nowych technologii na zmiany w zatrudnieniu według sektorów gospodarki oraz przemiany wewnątrzsektorowe na wybranych przykładach).